

Aan: Het college van Burgemeester en wethouders van de gemeente Weert
Postbus 950
6000 AZ Weert

Weert, 12 januari 2006

Betreft: Het Lichtenbergcomplex op de gemeentelijke monumentenlijst

Bijlage:1

Geacht college,

Naar aanleiding van uw schrijven dd 16 december 2005 waarin u ons mededeelt het Lichtenberg complex op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen, willen wij graag reageren.

Wij zijn verheugd dat de Lichtenberg eindelijk een eerste bescherming wordt toegekend. Wij, stichting behoud de Lichtenberg, verzochten hierom reeds twee en een half jaar geleden.

U neemt deze beslissing op grond van de door de RDMZ uitgevoerde cultuurhistorische verkenning. Een waarderingstabel en een gebiedsafbakening zijn toegevoegd.

"De lichtenberg is een zeldzaam voorbeeld van een vroeg naoorlogs complex waarin religie, sport en cultuur integraal werden benaderd"

"uniek is de grote mate van gaafheid van het oorspronkelijke ontwerp, zowel in de afzonderlijke onderdelen als het complex als geheel"

"Het complex als geheel vertoont hoogwaardige architectonische kwaliteiten, mede vanwege de bijzondere combinatie van traditionele en moderne vormtaal en materiaalgebruik"

*Bron: cultuurhistorische verkenning de Lichtenberg Weert, RDMZ, 2005
Waardering algemeen*

Voor wat betreft de objectomschrijving en de gebiedsafbakening hebben wij een aantal ernstige bezwaren. Deze richten zich voornamelijk op de drastische inperking van het te beschermen gebied door uitsluiting van de weide ten oosten van de kunstboerderij en de strook grond tussen het talud van het openluchttheater en de IJzerenmanweg, en wel op de volgende gronden:

1. De Lichtenberg is een *ensemble*, dat op haar beurt in een ruime landschappelijke setting een relatie aangaat met de gebouwen van het Bisschoppelijk College.

"Het complex heeft op zichzelf én in relatie tot het aangrenzende Bisschoppelijk College een hoge ensemble waarde".

*Bron: cultuurhistorische verkenning de Lichtenberg Weert, RDMZ, 2005
Waardering algemeen*

2. In de cultuurhistorische verkenning van de RDMZ (pag 21 "Aanbevelingen omgeving De Lichtenberg) stelt de RDMZ dat het terrein en de boerderij weliswaar door haar niet is bestudeerd, maar wel tot de Lichtenberg behoort. Het daar aanwezige "kunstcluster" heeft reeds lang haar bestaansrecht bewezen.

"Het terrein van de Lichtenberg strekte zich uit tot ver voorbij onze onderzoeksafbakening. Te noemen zijn reeds aanwezige, voor de Lichtenberg hergebruikte gebouwen als de opslagschuur en de boerderij. Tegenwoordig hebben deze gebouwen als "kunstcluster" bestaansrecht. De boerderij en het opslaggebouw zijn van belang vanwege historisch -functionele relatie met De Lichtenberg. Tevens betreft het hier karakteristieke bebouwing die de oorspronkelijke landschappelijke setting markeren".

3. De landschappelijke omgeving en de waarde van de Lichtenberg als overgang van de gebouwde ruimte naar de landschappelijke ruimte wordt in de cultuurhistorische verkenning genoemd (pag. 15: waardering algemeen). De weide ten oosten van de boerderij beslaat 25 % van de landschappelijke grens van de Lichtenberg met de omgeving. Haar begroeiing en representatieve waarde die staat voor het kempische landschap is van wezenlijk belang voor de Lichtenberg!

"De stedenbouwkundige en ensemblewaarde van het complex is hoog, vanwege de bijzondere relatie van het complex met zijn directe omgeving, als natuurlijke overgangszone tussen de stedelijke bebouwing en het bosrijke Ijzerenmangebied."

*Bron: cultuurhistorische verkenning de Lichtenberg Weert, RDMZ, 2005
Waardering algemeen*

4. De RDMZ noemt de landschapsarchitectuur bijzonder. De weide ten oosten van de boerderij heeft altijd een hoge bijdrage aan met name het openluchttheater geleverd, vooral omdat hierop tijdens uitvoeringen vanaf de 2500 zitplaatsen werd uitgekeken. Niet voor niets geeft vanuit het theater een dubbele poort direct toegang tot het terrein. Een verandering van de landschappelijke status zou de beleving in het theater aanzienlijk verminderen. De kwaliteit van een openluchttheater bestaat nu eenmaal bij de kwaliteit van haar directe omgeving!

"Ook de landschapsarchitectuur van het complex is bijzonder, waarbij oorspronkelijke omgevingsaspecten als hoogteverschillen, beplanting en waterlopen zijn opgenomen in de aanleg en deels daartoe getransformeerd zijn"

*Bron: cultuurhistorische verkenning de Lichtenberg Weert, RDMZ, 2005
Waardering algemeen*

5. Het is duidelijk dat de kwaliteit van de “buffers” tussen het complex en de omgeving zeer aan de kwaliteit van het complex én de omgeving bijdraagt. Dat de Lichtenberg in de vergetelheid is geraakt kan ook positief worden gezien. Daardoor zijn de muren, de wallen en de grachten waarschijnlijk gespaard gebleven. De weide ten oosten van de boerderij is een kwetsbaar en natuurlijk stiltegebied. *In het toekomstige functioneren van het complex zal blijken dat de weide de onmisbare schakel in het geheel is.* Een eenvoudige bestemmingsverandering zou het gebied doen verpauperen.

“De beslotenheid en relatieve afzondering van het complex door muren, omwalling en grachten is behouden gebleven.”

*Bron: : cultuurhistorische verkenning de Lichtenberg Weert, RDMZ, 2005
Ruimtelijke waarden*

6. Ten aanzien van de voorwaarden voor een succesvolle herontwikkeling van de Lichtenberg doet de RDMZ aanbevelingen voor de gewenste ruimtelijke structuur (een aantal genoemd in kader). De toekomst van de weide ten oosten van de boerderij zal in grote mate bepalen of een dergelijke succesvolle ontwikkeling in de toekomst tot de mogelijkheden behoort.

“Het is van belang dat de samenhang van de Lichtenberg niet verloren gaat door versnippering, oftewel afzonderlijke eenzijdige ontwikkeling van onderdelen zonder relatie met de rest....”.

“Behoud van de beslotenheid en afzondering van het complex cq behoud en beheer van de aanwezige water- en groenstructuur van grachten, omwalling en hoogteverschillen”

“Herbestemming van het theater en kapel in het verlengde van de oorspronkelijke functie, inclusief behoud van de toegangswegen”.

“Behoud van de beslotenheid en afzondering van het complex.....”

*Bron: : cultuurhistorische verkenning de Lichtenberg Weert, RDMZ, 2005
Aanbevelingen toekomst de Lichtenbera. ruimtelijke structuur*

7. In hoofdstuk 4.2: “Aanbevelingen toekomst de Lichtenberg, ruimtelijke structuur” van de cultuurhistorische verkenning wordt een aanbeveling gedaan om het Bisschoppelijk College het openluchttheater mede te laten gebruiken. Wij zouden zo’n ontwikkeling zeer op prijs stellen. Maar wel vanuit de oorspronkelijke *campusgedachte*: gebouwen in een ruime landschappelijke setting, waarbij de gang van het ene naar het andere gebouw een buitenwandeling is en de openbare ruimte voldoende afstand geeft om de eigen identiteit van de gebouwen te handhaven.
8. De strook grond ten westen van de theaterheuvel en de toegangsweg naar de kunstboerderij en de daarop gelegen schuur hebben een belangrijke rol gespeeld tijdens de totstandkoming van alle kunstwerken op de Lichtenberg, de school en de voormalige Tranchée. Het huidige kunstcentrum was het

centrum waar de tekenleraar Martens en de talentvolle scholieren de mozaïeken, betonpanelen en de sgraffito werken ontwierpen en uitvoerden. Er stond een grote keramische oven en in de schuur stonden de houtbewerkingmachines. Deze plaats is een onmisbaar icoon in het cultuurhistorische verhaal en kan in de nabije toekomst een belangrijke schakel worden om de kunstenaars als representanten van de oorspronkelijke cultuur aan de Lichtenberg te blijven binden.

9. De berm met de 6 monumentale beuken langs de IJzerenmanweg, grenzend aan de muur van de badhokjes, dient integraal onderdeel te blijven van het complex en zodoende beschermd te worden. De betreffende beuken staan hoog genoteerd in het gemeentelijk bomenregister.

10. Het valt op dat het complex in de waarderingstabel het minst scoort als het gaat om het belang van stedelijke ontwikkeling en uitbreiding van de stad, en de relatie met de directe landschappelijke omgeving. In de cultuurhistorische verkenning roemt de RDMZ het complex vanwege de kwalitatieve overgang tussen het gebouwde en het landschap.

Daarom wordt er gehamerd op het ensemble.

Daarom vormt de Lichtenberg een onlosmakelijk geheel met de andere onderdelen van landschap en de gebouwen in de omgeving.

Daarom spreekt men van een zo hoog gewaardeerde *campus*.

Daarom is in de aanvraag voor de gemeentelijke monumentenstatus gesteld dat de Lichtenberg op de overgang van de stad naar het IJzerenmangebied een *parel* is.

Resumerend:

Wij pleiten ervoor om de weide ten oosten van de boerderij en de stroken grond tussen de toegangsweg naar de kunstboerderij en het talud van het theater en tussen de IJzerenmanweg en de muur van de badhokjes als onderdelen van het complex te handhaven. Wij weten ons hierin gesteund door de cultuurhistorische verkenning van de RDMZ en onze verworven inzichten in de potentiële ontwikkelingsmogelijkheden van het complex.

Het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit van het complex heeft ons bij de oprichting van onze stichting doen besluiten deze twee gebieden als vanzelfsprekend voor behoud op te nemen in onze statuten (zie bijlage). Uit hoofde van deze verplichting maken we bezwaar tegen de aangegeven begrenzing op uw situatiekaart, en stellen voor de betreffende terreinen hierin op te nemen.

Ook maken we bezwaar tegen de gematigde score onder III-2 en IV-3 in de waarderingstabel, welke o.i. niet in overeenstemming is met de kwalificaties van de RDMZ.

Voor de herontwikkeling van de Lichtenberg zijn wij bezig met een visie voor de specifieke onderdelen. Dit kan echter alleen in samenspraak met

belanghebbenden. Wij zouden het op prijs stellen om, na afronding van de plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst, met u hierover van gedachten te wisselen. Uiteraard zien wij de plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst als start voor de toekomst en blijven wij de ontwikkelingen van de Lichtenberg en haar omgeving volgen.

Met vriendelijke groet,

F. van Geffen, voorzitter

R.Grichnik, secretaris

R.Langeslag, bestuurslid

G. Buijs, bestuurslid

Stichting behoud de Lichtenberg

Email: behoudlichtenberg@planet.nl

